

НАПРЯМ 3. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО. АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС. ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-582-5-14>

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ЯК ПРІОРИТЕТ РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ

Бортник Надія Петрівна

*докторка юридичних наук, професорка,
в.о. завідувача кафедри адміністративного та конституційного права
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна*

Порхун Віталій Михайлович

*PhD у галузі «Право»,
викладач кафедри соціальних та загальнотехнічних дисциплін
Первомайського навчально-наукового інституту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
м. Первомайськ, Миколаївська область, Україна*

Сільське господарство відіграє ключову роль у формуванні економічного потенціалу держави, забезпечуючи продовольчу безпеку, створення робочих місць та розвиток сільських територій. У сучасних умовах глобалізації та кліматичних змін питання ефективного регулювання аграрного сектору набуває особливої актуальності. Адміністративно-правові засади, що визначають механізми управління та регулювання сільським господарством, є важливим інструментом для забезпечення сталого розвитку цієї галузі.

Правова база, що регулює діяльність у сфері сільського господарства, включає міжнародні договори, Конституцію України, закони та підзаконні акти. Основними нормативно-правовими актами, що визначають адміністративно-правові засади розвитку аграрного сектору, є Земельний кодекс України [1], Закон України «Про державну

підтримку сільського господарства України» [2], Закон України «Про фермерське господарство» [3] та інші.

Конституція України [4] закріплює положення про забезпечення продовольчої безпеки держави та раціональне використання природних ресурсів (стаття 13, стаття 41). Земельний кодекс України [1] встановлює основні принципи використання земель сільськогосподарського призначення, що є базовим ресурсом для аграрної діяльності. Законодавство також передбачає механізми державної підтримки сільськогосподарських виробників, зокрема через дотації, субсидії та податкові пільги.

Ефективне управління аграрним сектором передбачає застосування адміністративно-правових механізмів, які включають:

1. Державне регулювання. Органи виконавчої влади здійснюють контроль за дотриманням законодавства у сфері сільського господарства, розробляють та впроваджують державні програми підтримки аграрного сектору. Зокрема, Міністерство аграрної політики та продовольства України відповідає за реалізацію державної політики у цій галузі.

2. Ліцензування та сертифікація. Для забезпечення якості продукції та дотримання стандартів безпеки запроваджено обов'язкову сертифікацію деяких видів сільськогосподарської продукції. Ліцензування діяльності у певних сегментах аграрного ринку також сприяє підвищенню прозорості та законності.

3. Контроль за використанням земель. Державний контроль за раціональним використанням земель сільськогосподарського призначення є важливим елементом забезпечення сталого розвитку галузі. Це включає перевірки дотримання норм екологічного законодавства та запобігання деградації ґрунтів.

4. Фінансове стимулювання. Держава надає фінансову підтримку у вигляді субсидій, компенсацій за закупівлю техніки, страхування врожаю тощо. Такі заходи спрямовані на підвищення конкурентоспроможності вітчизняного аграрного сектору.

5. Розвиток аграрної освіти і науки. Адміністративно-правові засади також охоплюють підтримку наукових досліджень у сфері сільського господарства та підготовку кваліфікованих кадрів для цієї галузі.

Вагомість цих та інших механізмів вказує багато науковців, зокрема Г. С. Іванова [5, с. 158–162], Г. П. Марощак [6, с. 461–468] та ін.

Незважаючи на існування розвиненої нормативно-правової бази, практика реалізації адміністративно-правових засад розвитку сільського господарства в Україні стикається з низкою проблем, з-поміж яких можна виокремити: недостатнє фінансування, корупційні ризики, недосконалість законодавства, кліматичні виклики, а також виклики, пов'язані з військовою агресією рф.

Для подолання окремих проблем необхідно вдосконалювати адміністративно-правові механізми регулювання аграрної сфери. Зокрема, важливо забезпечити стабільність законодавства, посилити контроль за цільовим використанням бюджетних коштів, а також розробити ефективні інструменти управління ризиками, пов'язаними з кліматичними змінами.

Отже, розвиток сільського господарства є стратегічним пріоритетом для зміцнення економічного потенціалу України. Адміністративно-правові засади відіграють важливу роль у формуванні умов для сталого розвитку аграрного сектору, забезпечуючи ефективне управління ресурсами, підтримку виробників та захист інтересів суспільства. Подальше вдосконалення правової бази та механізмів регулювання дозволить Україні не лише забезпечити продовольчу безпеку, але й стати конкурентоспроможною на міжнародному ринку аграрної продукції.

Література:

1. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3–4. Ст. 27.
2. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24 червня 2004 року № 1877-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 49. Ст. 527.
3. Про фермерське господарство: Закон України від 19 червня 2003 року № 973-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 45. Ст. 363.
4. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Іванова Г. С. Адміністративно-правове регулювання у сфері агропромислового комплексу України, принципи та напрями його здійснення. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 3. Т. 1. С. 158–162.
6. Марощак Г. П. Основні засади адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері сільського господарства. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2023. № 1 (28). С. 461–468.